

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

w sprawie **A.P.**

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 9 grudnia 2025 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi,

z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. akt II AKa 94/13,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi,

z dnia 30 lipca 2012 r., sygn. akt XVIII K 27/11,

na podstawie na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. *a contrario*

postanowił:

- 1. stwierdzić, że brak jest podstaw do wznowienia z urzędu postępowania karnego prawomocnie zakończonego wobec A.P. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 16 stycznia 2014 r., sygn. akt II AKa 94/13;**
- 2. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania w kwestii wznowienia.**

[WB]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 30 lipca 2012 r., sygn. akt XVIII K 27/11, uznał A.P. za winnego siedemnastu szczegółowo opisanych przestępstw z art. 258 § 1 i 3 k.k. i in., za które wymierzył kary jednostkowe, a następnie na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 i § 2a k.k., wymierzył A.P. kary łączne: 15 lat pozbawienia wolności i grzywny w kwocie 100.000 zł.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego oraz apelacji prokuratora, Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. akt II AKa 94/13, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności, przyjął za podstawę prawną skazania oraz wymiaru kary orzeczonej za przestępstwo przypisane w pkt. 11 - art. 258 § 1 i § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 kwietnia 2004 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., złagodził jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone za trzy przypisane przestępstwa, uzupełnił podstawę prawną wymiaru kary orzeczonej za jedno z przestępstw o przepis art. 65 § 1 k.k., uzupełnił podstawę prawną wymiaru kar orzeczonych za pięć przypisanych przestępstw o przepis art. 4 § 1 k.k. W pozostałym zakresie Sąd odwoławczy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zaś na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu A.P. karę łączną 11 lat pozbawienia wolności.

Powyższy wyrok został zaskarżony kasacją przez obrońcę skazanego A.P. Postanowieniem z dnia 17 września 2015 r., sygn. akt II KK 71/15, Sąd Najwyższy oddalił kasację.

Pismem z dnia 31 marca 2025 r. obrońca skazanego wniósł na podstawie art. 540 § 2 lit. b. k.p.k. o:

„1. wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym w wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 lipca 2012 roku w sprawie zarejestrowanej pod sygn. XVIII K 27/11, w części dotyczącej skazanego A.P., zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2014 roku w sprawie zarejestrowanej pod sygn. II AKa 94/13, w części, tj.:

I. w punkcie 12 komparycji wyroku - czyn popełniony w 1996 roku - poprzez uznanie, że w chwili popełnienia czynu, względniejszą dla reprezentowanego była ustawa z dnia 12 lutego 1985 roku o zapobieganiu narkomanii (Dz.U. 1985.4.15) a w niej art. 29 ust. 3, jak również art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku o

przeciwdziałaniu narkomani, wszak A.P. skazany został w oparciu o art. 55 ust. 1 i 3 u.o.p.n. a więc jako niekorzystnej i obowiązującej w chwili orzekania, co więcej została również orzeczona wobec niego kara grzywny w oparciu o przepisy art. 36 § 2 i 3 Kodeksu karnego z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., choć w dacie orzekania korzystniejszym dla reprezentowanego skazanego była treść art. art. 58 § 2 k.k. obowiązująca w dacie orzekania i jednocześnie ustalenie, że w oparciu o art. 105 § 1 pkt 3 d.k.k. ustała karalność czynu opisanego w pkt 12 komparycji wyroku;

2. w punkcie 14 komparycji wyroku - czyn popełniony w 1997 roku - poprzez ustalenie i uznanie, że w chwili pełnienia czynu, względniejszą była dla reprezentowanego ustawa z dnia 12 lutego 1985 roku o zapobieganiu narkomanii (Dz.U. 1985.4.15) a w niej art. 30 ust. 3, wskazujący na możliwość wymierzenia kary pozbawienia wolności od roku do lat dziesięciu, wszak A.P. skazany został na karę trzech lat pozbawienia wolności w oparciu o art. 56 ust. 3 u.o.p.n. (sanującej to przestępstwo w granicach od 2 do 12 lat pozbawienia wolności) a więc obowiązującej w chwili orzekania i jednocześnie ustalenie, że w oparciu o art. 105 § 1 pkt 3 d.k.k. ustała karalność czynu opisanego w pkt 14 komparycji wyroku;

3. w punkcie 15 komparycji wyroku - czyn popełniony w 1997 roku - poprzez ustalenie, że w chwili orzekania względniejszą dla skazanego była ustawa z dnia 12 lutego 1985 roku o zapobieganiu narkomanii (Dz.U. 1985.4.15) a w niej art. 27 ust. 1 i 2, co więcej została również orzeczona wobec A.P. kara grzywny w oparciu o przepisy art. 36 § 2 i 3 Kodeksu karnego z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., choć w dacie orzekania korzystniejszym dla reprezentowanego skazanego była treść art. art. 58 § 2 k.k. obowiązująca w dacie orzekania i jednocześnie ustalenie, że w oparciu o art. 105 § 1 pkt 3 d.k.k. ustała karalność czynu opisanego w pkt 15 komparycji wyroku;

4. w punkcie 16 komparycji wyroku - czyn popełniony w 1998 roku - poprzez ustalenia, że względniejszą dla reprezentowanego skazanego była ustawa z chwili popełnienia czynu, tj. art. 42 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2003.24.198) i jednocześnie ustalenie, że w oparciu o art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. z 1997 roku, ustała karalność czynu opisanego w pkt 16 komparycji wyroku;

5. w punkcie 18 komparycji wyroku - czyny popełnione w styczniu, lutym, marcu, na przełomie marca i kwietnia 1998 roku - poprzez ustalenie i uznanie, że względniejszą dla skazanego była ustawa z chwili popełnienia czynu, tj. art. 42 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2003.24.198), aniżeli art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (od 2 do 12 lat) - orzeczono 2 lata - i jednocześnie ustalenie, że w oparciu art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. z 1997 roku ustała karalność czynów opisanych w pkt 18 komparycji wyroku;

6. w punkcie 19 komparycji wyroku - czyn popełniony w 1998 roku - poprzez ustalenie i uznanie, że względniejszą dla A.P. była ustawa z chwili popełnienia czynu, tj. art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2003.24.198), aniżeli art. 53 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - orzeczono 3 lata - i jednocześnie ustalenie, że w oparciu o art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. z 1997 roku, ustała karalność czynu opisanego w pkt 19 komparycji wyroku;

7. w punkcie 20 komparycji wyroku - czyn popełniony na przełomie maja i czerwca 1998 roku - poprzez ustalenie, że względniejsza dla reprezentowanego była ustawa z chwili popełnienia czynu, tj. art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2003.24.198), aniżeli w chwili orzekania art. 53 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - orzeczono 8 lat - i jednocześnie ustalenie, że w oparciu o art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. z 1997 roku, ustała karalność czynu opisanego w pkt 20 komparycji wyroku;

2. uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2014 roku w sprawie zarejestrowanej pod sygn. II AKa 94/13, w części dotyczącej skazanego A.P., i poprzedzającego do wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 lipca 2012 roku w sprawie zarejestrowanej pod sygn. XVIII K 27/11, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi jako sądowi pierwszej instancji”.

W odpowiedzi na wniosek prokurator Prokuratury Krajowej wniosła o stwierdzenie, że nie zachodzi podniesiona we wniosku przesłanka wznowienia z urzędu postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu

Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. II AKa 94/13, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 lipca 2012 r., sygn. XVIII K 27/11.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Rację ma prokurator twierdząc w odpowiedzi na wniosek, że skarżący zapewne omyłkowo wskazał jako podstawę wznowienia nieistniejący przepis art. 540 § 2 lit. b k.p.k., mając intencję, by jako podstawę prawną podać art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazanego skazano za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary.

Tymczasem skarżący w treści wniosku *de facto* nie zarzucił zaistnienia okoliczności, o których mowa w cytowanym przepisie, ale uznał, że ze względu na treść art. 4 § 1 k.k. „ustała karalność” sześciu czynów przypisanych oskarżonemu w przedmiotowej sprawie (s. 10 wniosku z uzasadnieniem). W istocie – jak trafnie uznała prokurator w odpowiedzi na wniosek – „Źródłem zarzutów wniosku o wznowienie jest (...) bezwzględna przesłanka odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w odniesieniu do wyszczególnionych punktów części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji. W tej sytuacji wniosek winien stanowić sygnalizację potrzeby wznowienia postępowania z urzędu przez Sąd Najwyższy, w trybie art. 542 § 3 k.p.k.”.

Należy zatem uznać, że pismo obrońcy stanowiło inicjatywę podjętą na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. Instytucja uregulowana w tym przepisie może być stosowana do postępowań zakończonych prawomocnym orzeczeniem sądowym obok wnioskowanego trybu wznowienia takiego postępowania, lecz także jako impuls do wznowienia postępowania z urzędu. Wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., możliwe jest wyłącznie z urzędu, a więc strona - nie dysponując w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania - może na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. zasygnalizować

organowi procesowemu potrzebę podjęcia czynności z urzędu. Pismo obrońcy skazanego wskazujące na zaistnienie takich przesłanek należy traktować jako sygnalizację takich okoliczności, które sąd rozważa z urzędu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 stycznia 2014 r., sygn. akt III KO 91/13; z dnia 14 grudnia 2016 r., sygn. akt III KO 66/16).

Przechodząc zatem do weryfikacji tezy, jakoby czyny opisane w piśmie uległy przedawnieniu na etapie wyrokowania przez Sąd odwoławczy, należy wskazać, co następuje.

Jeśli chodzi o czyn z punktu 12 komparycji wyroku, to należało oprzeć się na treści art. 15 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554) i ustalić, czy w dacie wejścia w życie Kodeksu Karnego (1 września 1998 r.) nie doszło do przedawnienia ścigania, a w przypadku odpowiedzi negatywnej - stosowania przepisów o przedawnieniu ustanowionych nową ustawą. Skoro zarzut dotyczył zbrodni, to zastosowanie w dacie czynu miał art. 105 § 1 pkt 1 d.k.k. Nie można więc zasadnie twierdzić o upływie terminu przedawnienia ścigania tego przestępstwa przed datą 1 września 1998 r. Należy też zauważyć, że ustawa z 2 sierpnia 1997 r. była korzystniejsza dla sprawcy, bowiem obniżyła okres przedawnienia do lat 20 (art. 101 § 1 pkt 2 k.k.). Ustalony w ten sposób termin uległ wydłużeniu na podstawie art. 102 k.k. w związku ze skierowaniem w dniu 15 lutego 2002 r. postępowania przeciwko A.P., o kolejne 5 lat, a od dnia 3 sierpnia 2005 r. (ustawa z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, Dz.U. Nr 132, poz. 1108) – o dalsze 5 lat.

Jeśli chodzi o czyn z punktu 14 wyroku Sądu I instancji, to był to czyn popełniony w 1997 r., który realizował znamiona art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii z zastosowaniem przepisów art. 36 § 2 i 3 Kodeksu karnego z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za które wymierzono karę 3 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w kwocie 11.250 zł. Zgodnie z art. 105 § 1 pkt 2 d.k.k. przedawnienie karalności następowało po upływie 10 lat od popełnienia czynu, tj. z dniem 1 stycznia 2007 r. W konsekwencji, do przedawnienia nie doszło przed datą wejścia w życie Kodeksu karnego z 6 czerwca 1997 r. (tj. przed dniem 1 września 1998 r.). Należy nadto spostrzec, że na podstawie nowelizacji ustawą z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny – termin przedawnienia

uległ przedłużeniu do lat 15 (art. 101 § 1 pkt 2a k.k.). W myśl bowiem art. 2 tej ustawy w zakresie dotyczącym przedawnienia wyłączono zastosowanie art. 4 § 1 k.k. Ze względu na wszczęcie postępowania przeciwko A.P. termin przedawnienia uległ wydłużeniu o kolejne 5 lat (art. 102 k.k.), a w związku ze zmianą tego przepisu z dniem 3 sierpnia 2005 r. - o następne 5 lat. Przesądza to o braku przedawnienia ww. czynu w czasie wydania wyroku przez Sąd odwoławczy.

Nie można ponadto twierdzić o przedawnieniu czynu popełnionego przez A.P. w krótkich odstępach czasu i z góry powziętym zamiarem, w styczniu 1999 r., w lutym 1999 r. oraz w marcu 1999 r., realizującego znamiona art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k., w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 18 wyroku Sądu I instancji). Czyn został popełniony w pierwszym kwartale 1999 r., a tym samym względniejsza była ustawa z 1997 r. lub regulacja art. 56 ust. 3 ustawy z 2005 r. sprzed zmiany obowiązującej od dnia 9 grudnia 2011 r., wprowadzonej ustawą z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 117, poz. 678). W dacie popełnienia przestępstwa termin przedawnienia został określony na 10 lat (art. 101 § 1 pkt 3 k.k.). W wyniku nowelizacji ustawą z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny - uległ on przedłużeniu do lat 15 (art. 101 § 1 pkt 2a k.k.). Dodatkowo okres ten uległ wydłużeniu, w związku ze skierowaniem w dniu 15 lutego 2002 r. postępowania przeciwko A.P. o lat 5 (art. 102 k.k.), a od dnia 3 sierpnia 2005 r. (cytowana ustawa z dnia 3 czerwca 2005 r.) - o dalsze 5 lat.

Nie ma racji ponadto skarżący twierdząc, że przedawnienie nastąpiło w odniesieniu do czynów z punktu 16, 19 i 20 wyroku Sądu I instancji. A.P. został skazany za przestępstwa popełnione odpowiednio w maju 1998 r., na przełomie marca i kwietnia 1999 r. oraz na przełomie maja i czerwca 1999 r., wyczerpujące dyspozycję odpowiednio: art. 55 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii z zastosowaniem przepisów art. 36 § 2 i 3 Kodeksu karnego z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., art. 53 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. oraz art. 18 § 1 d.k.k. w zw. z art. 53 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Warto spostrzec, że w datach orzekania przez Sądy I

i II instancji czyny te stanowiły zbrodnie, a tym samym należało zastosować art. 101 § 1 pkt 2 k.k. Ustalony w ten sposób okres 20 lat uległ wydłużeniu (art. 102 k.k.), w związku ze wszczęciem w dniu 15 lutego 2002 r. postępowania przeciwko A.P. (in personam) o dalsze lat 5, a od dnia 3 sierpnia 2005 r. (ustawa z dnia 3 czerwca 2005 r.) - okres ten wydłużono do 10 lat.

Nie ulega zatem wątpliwości, że nie zaistniała podstawa wznowienia postępowania z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Dla porządku należy stwierdzić również, że skarżący nie przedstawił żadnych nowych faktów lub dowodów, które miałyby uzasadniać wadliwość zaskarżonych orzeczeń.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy stwierdził brak podstaw określonych w art. 542 § 3 k.p.k. do wznowienia postępowania z urzędu, orzekając o kosztach na podstawie art. 638 k.p.k.

Jerzy Grubba

Michał Laskowski

Barbara Skoczowska

[WB]

[a.ł.]